

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 20 maja 2011 roku

ZEW/500/17-1/2011/MP

**Pan
Jerzy Miller
Minister Spraw Wewnętrznych
i Administracji**

Szanowny Panie Ministrze,

w ostatnim czasie otrzymuję wiele niepokojących informacji o dzieciach pogryzionych przez psy. Tylko w kwietniu tego roku media nagłośniły tragedię 2-latka spod Kutna, półrocznej dziewczynki z Lemon, 14-miesięcznego chłopca z Ostródy, 4-latka z Jedwabnego i 8-latka z Witnicy. Są to zdarzenia bardzo dramatyczne, gdyż wiele pogryzień kończy się poważnym obrażeniami, skutkującymi kalectwem. Zdarzają się też wypadki śmiertelne, tak jak to miało miejsce w przypadku 5-letniego chłopca z województwa warmińsko-mazurskiego w lutym tego roku.

Uważam więc, że konieczne jest niezwłoczne podjęcie zdecydowanych działań, i to zarówno legislacyjnych, jak też faktycznych, wykorzystujących obecnie już obowiązujące regulacje prawne, aby zmniejszyć do minimum ryzyko takich zdarzeń w przyszłości.

Wskazanym byłoby zwrócenie szczególnej uwagi przez funkcjonariuszy Policji oraz Straży Miejskiej/Gminnej na wywiązywanie się właścicieli psów z obowiązku zachowania odpowiednich środków ostrożności i bezwzględne karanie osób, które lekceważą te zasady. Pragnę przypomnieć, iż zgodnie z art. 77 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. kodeks wykroczeń (tekst jedn. Dz. u. z 2010 r. Nr 46, poz. 275 z późn. zm.) właściciel psa niezachowujący zwykłych lub nakazanych przepisami środków bezpieczeństwa, podlega karze grzywny do 250 zł lub karze nagany. Mając na uwadze skalę zjawiska pogryzień małych dzieci przez psy, a w efekcie cierpienia tych dzieci – nasuwa się pytanie – czy ww. kary nie są zbyt niskie i czy nie powinny zostać zaostrzone (aby spowodować ich realny wpływ na zachowania właścicieli psów).

W mojej opinii, problemem jest również brak ogólnopolskiej regulacji w zakresie podstawowych obowiązków właścicieli psów, a mianowicie – prowadzenia na smyczy, stosowania kagańca, czy umieszczania ostrzeżeń informujących o groźnym psie, umieszczanych przy wejściu na posesję.

Przywołany wcześniej art. 77 rozróżnia zwykle i nakazane środki ostrożności przy trzymaniu zwierząt. Środki nakazane to te, wynikające z uchwały rady gminy (regulaminu), która podejmowana jest na mocy art. 4 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008 z późn. zm.). Powyższe oznacza, iż kompetencję w zakresie nakładania obowiązku stosowania kagańca i smyczy ustawodawca przyznał gminom, co powoduje znaczne zróżnicowanie rozwiązań przyjmowanych przez poszczególne samorządy.

Powyższy problem ma szczególne znaczenie w przypadku psów wykazujących agresję, ale nie ujętych w rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 kwietnia 2003 r. w sprawie wykazu ras psów uznawanych za agresywne (Dz. U. Nr 77, poz. 687).

Pragnę zwrócić uwagę, iż sprawcami ostatnich ciężkich pogryzień są również psy spoza ww. wykazu. Stąd uważam, iż wskazanym byłoby objęcie obowiązkami, o których mowa w art. 10 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (tekst jedn. Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002 z późn. zm.), nie tylko właścicieli psów ras uznawanych za agresywne, ale również właścicieli mieszańców tych ras, gdyż to również z udziałem tych zwierząt dochodzi do groźnych pogryzień.

Sądzę, że warto także podjąć dyskusję nad zaostrzeniem kryteriów wydawania zezwoleń na hodowlę oraz trzymanie takich psów, przy wzmocnieniu uregulowań odnoszących się do zagadnień bezpieczeństwa.

Jednakże, samo dyscyplinowanie właścicieli psów i zmiany legislacyjne nie będą w stanie skutecznie zapobiec tragediom bez podjęcia działań ukierunkowanych na podnoszenie świadomości społecznej na temat odpowiedzialności ponoszonej przez właściciela za zachowanie psa, jak również konieczności wykazania się odpowiedzialnością przez człowieka, który zamierza zostać właścicielem psa. Każda osoba przed podjęciem takiej decyzji powinna dobrze się zastanowić nad obowiązkami, jakie będą na niej spoczywały, a których niewłaściwe przestrzeganie często prowadzi właśnie do tragicznych zdarzeń (brak właściwej opieki nad psem, tresury, nieodpowiednie wychowanie, itp.). Sądzę, że pomocną w budzeniu takiej świadomości społecznej mogłaby być mądrze zorganizowana kampania społeczna, naświetlająca ten problem.

Uprzejmie informuję, iż w przedmiotowej sprawie wystąpiłem z listem otwartym, uwrażliwiającym na problem, do rodziców i opiekunów dzieci oraz do dyrektorów szkół i przedszkoli za pośrednictwem kuratorów oświaty.

Mając powyższe na uwadze, w świetle art. 10a ust. 1-3 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), zwracam się z prośbą o wyrażenie stanowiska Pana Ministra w przedstawionej sprawie oraz podjęcie działań w celu zminimalizowania zjawiska pogryzień dzieci przez psy.

Z wyrazami szacunku
Marek Jankowski

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER
SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI

Warszawa, dnia 14 czerwca 2011 roku

BMP-0791-4-2/11/AR

Pan
Marek Michalak

Rzecznik Praw Dziecka

Szanowny Panie Rzeczniku,

W nawiązaniu do pisma z dnia 20 maja 2011 roku (sygn. *ZSM/500/17-1/2011/MP*) w sprawie *pogryzień dzieci przez psy*, uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

Na wstępie pragnę zaznaczyć, że odpowiedzialność karna za niezachowanie zwykłych lub nakazanych środków ostrożności przy trzymaniu zwierzęcia określona została w art. 77 *Kodeksu wykroczeń*. Wspomniany przepis przewiduje w tym zakresie zagrożenie karą grzywny w wysokości do 250 zł albo karą nagany.

Przez trzymanie zwierzęcia należy rozumieć zajmowanie się nim, sprawowanie nad nim opieki i nadzoru nad jego zachowaniem. Odpowiedzialnym za trzymanie zwierzęcia jest właściciel lub inna osoba, sprawująca nad nim opiekę i nadzór.

Osoba trzymająca zwierzę powinna zachować przynajmniej zwykłe środki ostrożności, czyli nie dopuścić do tego, aby zwierzę wyrządziło szkodę jakiejś osobie czy innemu zwierzęciu. Rodzaj środków ostrożności zależy od gatunku zwierzęcia i potencjalnego zagrożenia, jakie może wynikać z jego zachowania. Może to być np. trzymanie na uwięzi „niebezpiecznego” psa czy też prowadzenie psa w kagańcu.

W niektórych sytuacjach prawo wymaga zachowania specjalnych, nakazanych środków ostrożności przy trzymaniu określonych zwierząt. Specjalne środki ostrożności wymagane są np. w stosunku do niektórych zwierząt gospodarskich, co zostało określone w § 9-11 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 września 2001 r. w sprawie *bezpieczeństwa i higieny pracy przy obsłudze zwierząt gospodarskich* (Dz. U. Nr 118, poz. 1268, z późn. zm.).

Specjalne środki ostrożności mogą też być wprowadzone przez radę gminy, stosownie do upoważnienia zawartego w art. 4 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 13 września 1996 r. *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* (t.j.: Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008, z późn. zm.), który to przepis przewiduje m.in. wprowadzenie, w drodze uchwały obowiązków osób utrzymujących zwierzęta domowe, mających na celu ochronę przed zagrożeniem lub uciążliwością dla ludzi oraz przed zanieczyszczeniem terenów przeznaczonych do wspólnego użytku.

Wskazać w tym miejscu należy, że brak jest dookreślenia pojęć „zwykłe i nakazane środki ostrożności przy trzymaniu zwierzęcia” w przepisach prawa, co może powodować niezrozumienie ww. obowiązków przez właścicieli psów.

Dostrzegając potrzebę rozważenia zmiany przedmiotowych regulacji poprzez wskazanie wprost na podstawowe obowiązki właścicieli lub posiadaczy psów takie jak – wyprowadzanie psów na smyczy, w kagańcu czy też umieszczanie przy wejściu na posesję ostrzeżeń informujących o groźnym psie, pragnę jednocześnie podkreślić, iż kwestia nakładania obowiązku stosowania środków ostrożności przy utrzymaniu zwierząt pozostaje co prawda w gestii samorządów, niemniej podstawą przyjęcia jakichkolwiek regulacji w tym

zakresie jest ustawa o *utrzymaniu czystości i porządku w gminach*. Organem właściwym w zakresie wprowadzenia ewentualnych zmian w tej sprawie pozostaje Minister Infrastruktury.

Z kolei w zakresie wprowadzenia podwyższenia kar za naruszenie przepisu art. 77 *Kodeksu wykroczeń* organem właściwym jest Minister Sprawiedliwości.

Jednocześnie pragnę wyjaśnić, iż jakkolwiek przepis art. 10 ust. 3 *ustawy o ochronie zwierząt* stanowi delegację ustawową do wydania przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji rozporządzenia w sprawie wykazu ras psów uznawanych za agresywne, to jednak problem mieszkańców oraz braku regulacji w zakresie podstawowych obowiązków właścicieli psów w kontekście zachowania środków ostrożności w utrzymaniu (hodowli) psów - podobnie jak skorelowana z nim - możliwość zaostrzenia kryteriów wydawania zezwoleń na hodowlę, wymaga zmian w *ustawie o ochronie zwierząt*. Mając na uwadze właściwość Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie działu rolnictwo obejmującego m.in. sprawy dotyczące ochrony zwierząt [vide: art. 22 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 65, poz. 437 z późn. zm.)], należy stwierdzić, iż inicjowanie działań zmierzających do zmiany obecnego stanu prawnego we ww. zakresie spoczywa przede wszystkim na tym organie.

Przedstawiając powyższe pragnę jednocześnie zauważyć, że problemem pozostaje również świadomość społeczna i prawna właścicieli zwierząt w zakresie poruszanej w wystąpieniu tematyki.

Mając powyższe na uwadze, resort spraw wewnętrznych i administracji od wielu lat podejmuje działania profilaktyczne zmierzające do zmniejszenia liczby przypadków pogryzień przez psy oraz uświadomienia społeczeństwu rzeczywistych przyczyn niebezpiecznych zdarzeń z udziałem psów oraz wskazania ich właścicielom obowiązków wynikających z faktu posiadania zwierząt.

Jako przykłady w tym względzie wymienić można programy:

- „Zły pies – efekt błędów i zaniedbań człowieka” – realizowany przez Komendę Wojewódzką Policji w Kielcach,
- „Czy psy muszą gryźć?” – realizowany przez Komendę Wojewódzką Policji zs. w Radomiu,
- „Stop bezmyślności” – realizowany przez Komendę Wojewódzką Policji w Białymstoku,
- „Uwaga pies” - realizowany przez Komendę Wojewódzką Policji w Rzeszowie,
- „Przyjaciel pies” – realizowany przez Komendę Wojewódzką Policji we Wrocławiu,
- „Pies moim przyjacielem” – realizowany przez Komendę Powiatową Policji w Olkuszu,
- „Czy pies musi gryźć?” – realizowany przez Komendę Miejską Policji w Elblągu.

2 wyrazami szacunku

MINISTER
SPRAW WEWNĘTRZNYCH I ADMINISTRACJI
z up. Adam RAPACKI
Podsekretarz Stanu